

Helse- og omsorgsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.:

MROYNEB1
S15/11964

Arkivnr:

F00 &13
L83158/15

Dato:

08.01.2016

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S15/11964

Høringsuttalelse vedr. endringer i helse- og omsorgsloven - styrket pårørendestøtte

Viser til høringsnotat vedr. endringer i helse- og omsorgstjenesteloven – styrket pårørendestøtte datert 01.10.15. Høringsnotatet belyser godt et viktig tema, og Asker kommune stiller seg bak formålet om å styrke pårørendes rettigheter. Dette anses som et viktig grep for at pårørende skal få en større og tydeligere plass i helse- og omsorgstjenesten og bedre samspillet mellom de offentlige tjenestene og den uformelle omsorgen. I tillegg anses det som et viktig grep for å møte fremtidens utfordringer innen helsetjenesten. Behovet og ønsket om styrket pårørendestøtte er i tråd med lokale føringer så vel som nasjonale føringer. Asker kommune arbeider målrettet med et paradigmeskifte innen tjenesteutvikling med endret bruker- og pårørenderolle og økt fokus på forebyggende tjenester. Medborgerskap og samskaping hvor kommunen er et lokalt fellesskap der innbyggerne involveres aktivt som ressurs og samarbeidspartner ligger til grunn for all tjenesteutvikling. I utvikling av en aktiv og fremtidsrettet pårørenderolle vil informasjon, opplæring og veiledning være viktig. Samspill, samarbeid og fleksible avlastningsordninger vil bidra til å støtte pårørende i krevende omsorgsoppgaver.

Å samle bestemmelser om kommunens plikt til å yte tjenester til pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver ses som hensiktsmessig i denne sammenheng. Asker kommune støtter departementets intensjoner og forslag, men mener det er behov for å gjøre noen klargjøringer og presiseringer slik at kommuner og pårørendes rettsstilling ikke blir uklar. Dette er i hovedsak knyttet til plikten om informasjon, opplæring og veiledning. Videre vurderer Asker kommune at en ny pårørendebestemmelse vil ha både økonomiske og administrative konsekvenser av betydning for kommunene.

Informasjon, opplæring og veiledning

Asker kommune mener det er behov for en nærmere redegjørelse i fra departementet når det gjelder plikt til vedtak om informasjon, opplæring og veiledning. Det er behov for en avgrensning mot veiledningsplikten i forvaltningsloven § 11, og redegjørelse med avgrensning mot 14 dagers regelen.

Etter pasient- og brukerrettighetsloven § 2-7 skal det fattes vedtak på tjenester som etter helse- og omsorgstjenesteloven forventes å ha varighet lenger enn 14 dager, dette følger også av departementets forslag til ny § 2-7 i pasient og brukerrettighetsloven. Kommunes helse- og omsorgstjeneste er sammensatt og kompleks. Informasjon, opplæring og veiledning til pårørende er en oppgave som utføres av alle de kommunale tjenestene herunder fastleger, helsestasjon,

tildelingskontor, tjenesteyter som for eksempel sykehjem, hjemmesykepleie, rustjeneste og psykisk helse. Det bør avklares om forvaltningslovens regler om enkeltvedtak skal omfatte så vidt som departementet skisserer. Videre er det hensiktsmessig med en nærmere redegjørelse for å sikre at ikke bestemmelsens nr. 1 (informasjon, opplæring og veiledning) ender opp i å bli en byråkratisering av kommunikasjonen mellom tjenesteyter og pårørende.

Asker kommune ser vedtak kan øke bevisstheten om tjenesten, men mener det ikke går klart nok frem hvor vidt denne plikten går. Det er avgjørende at den ikke medfører uklarhet for oppfyllelse av informasjonsplikt som følger av annet lovverk og av god helsefaglig praksis med råd og veiledning. En ny rettighet må både avklares i forhold til eksisterende plikt, og inneholde mer utover det eksisterende. Er plikten knyttet opp mot pasientens diagnose og pårørendes behov for støtte og avlastning, eller vil plikten også omhandle andre kommunale veiledningsplikter? For eksempel er det uklart om boligveiledning etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 og økonomisk veiledning etter NAV-loven omfattes av bestemmelsen og derfor skal vedtaksfestes? Hvis det er slik at ikke all veiledning skal sees under ett, hvordan skal man da sørge for at informasjon, opplæring og veiledning blir helhetlig og koordinert, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1?

Ut i fra rettslig perspektiv vil vi påpeke at bestemmelsens 1. ledd, nr. 1 informasjon, opplæring, veiledning og avlastning og nr. 2 avlastning knytter seg til rettigheter for pårørende. Bestemmelsens 1. ledd nr. 3 omsorgsstønad er derimot ikke en rettighet, og det kan være forvirrende å omtale rettigheter og ikke rettigheter i samme bestemmelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Asker kommune er ikke enig i departementets vurdering av at forslaget om en ny pårørendebestemmelse ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning for kommunene. Det vil medføre økte administrative behov, og man ser for seg det vil være behov for å systematisere og koordinere en del av dagens tiltak. Dersom departementet anser at alle deler av kommunens helse- og omsorgstjeneste skal være underlagt forvaltningslovens regler om enkeltvedtak må kommunen opprette egne stillinger for å ivareta denne koordineringen og saksbehandlingen.

Det vil også kunne være behov for å etablere nye tilbud, her inkludert fleksible avlastningstilbud til pårørende i krevende omsorgssituasjoner. Flexibilitet i tilbudene er ressurskrevende både økonomisk og administrativt. Dette krever ressurser i form av personell og kompetanseheving.

Det er behov for bevissthet og systematisk satsing på pårørendestøtte på alle nivå. Utvikling av veiledere oppleves som hensiktsmessig, og økt forskning og utvikling av kunnskapsbaserte metoder for å sikre at pårørende mottar nødvendig støtte i tråd med familiens behov. Et eksempel som kan belyse en utfordring er barn/unge som pårørende som opplever lange perioder av alvorlig sykdom med konsekvenser av dette i hjemmet. Det er en viktig gruppe å tilrettelegge gode tjenester for, for å sikre at de mottar nødvendig støtte i tråd med familiens behov. Det kan f.eks. være et dilemma å vurdere tjenester fra barnevern og avlastning for barn og unge opp mot avlastning og støtte til den syke voksne. Vi har erfart at der barn/ungdom er pårørende kan den uformelle omsorgen for den syke både være viktig og riktig for mange familier, men det kan ha store konsekvenser for barn/unge.

Avslutningsvis

Asker kommune støtter en tydeliggjøring av pårørendestøtte, og mener det vil være en styrke for å

oppnå ønsket utvikling av morgendagens helsetjeneste. Det er rimelig at kommunene har en plikt til å tilby pårørendestøtte i form av informasjon, opplæring og veiledning, og det vil i tråd med utviklingen av kommunens tjenestetilbud bidra til å videreutvikle og systematisere tjenestetilbudene for pårørende. Det er imidlertid behov for noen klargjøringer og presiseringer hvordan informasjons-, veiledning og rådgivningsplikten skal håndteres rettslig, og Asker kommune imøteser en presisering på dette slik at bestemmelsen vil fungere godt i praksis og imøtekomme de gode intensjoner.

Avslutningsvis er det viktig å bemerke at rettslige virkemidler ikke kan stå alene. Skal man oppnå hensikten med forslaget må det kombineres med andre virkemidler, som veiledere, økt forskning og utvikling av kunnskapsbaserte metoder. En helhetlig og systematisk satsing på pårørendestøtte kan utgjøre en viktig forskjell for pårørende og tjenestemottakere.

Dette vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser, og det forutsettes at kommunen vil bli tilført de nødvendige ressurser til formålet.

Med vennlig hilsen

Aud Hansen
direktør helse og omsorg

Marit Røyneberg
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent i Asker kommune og har derfor ingen håndskrevet signatur.